

Litteratur.

ALB. TULLGREN och EINAR WAHLGREN: **Svenska insekter.** En orienterande handbok vid studiet av vårt lands insektsfauna. P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm. 4:o. 176 sidor. 3 tavlor. 137 textfigurer.

I juli 1920 utkom i bokhandeln första häftet av ett stort anlagt arbete med ovanstående titel, författat av professorn och föreståndaren vid Centralanstaltens entomol. avdelning ALB. TULLGREN och lektorn, Fil. D:r EINAR WAHLGREN i Malmö. Ytterligare två häften av ungefär samma omfång utlovas, och arbetet i sin helhet beräknas föreligga färdigt till våren 1921. Varje häfte skall omfatta c:a 180 sidor i kvart, vidare tre färgplanscher samt synnerligen talrika illustrationer i texten. Arbetet vill, som titeln antyder, vara »en orienterande handbok vid studiet av vårt lands insektsfauna», och det må erkännas, att författarna i eminent grad lyckats förverkliga denna sin önskan genom den plan, de valt, i det att alla svenska insektsläkten upptagas, medan bland arterna helt naturligt blott ett urval kunnat göras.

Ett dylikt arbete var i hög grad av behovet påkallat, då nämligen C. G. THOMSON's år 1862 utkomna »Skandinaviens Insecter», den enda bok av motsvarande innehåll vi äga, numera är fullkomligt föråldrad.

Det nu föreliggande häftet inledes av ett kapitel om insekternas kroppsbyggnad, författat av prof. TULLGREN, och liksom boken i övrigt försett med goda och upplysande textfigurer. Härefter följer det intressanta kapitlet om insekternas fortplantning och utveckling med utförligare omnämnande av märkligare och i ett eller annat avseende avvikande former. Detta kapitel, liksom det följande om insekternas geografiska utbredning, är författat av lektor WAHLGREN. Ehuru ju arbetet till sin läggning huvudsakligen är systematiskt, eller kanske just därför, och som motvikt häremot, synes det rec., som om detta sistnämnda avsnitt kunde hava varit något utförligare. Det är sant, att vi veta så litet om insekternas utbredning i vårt land, men den ende, som sitter inne med den erforderliga erfarenheten på området är just lektor WAHLGREN. Det skulle ej ha skadat, om några fler exempel uppräknats på de olika regionernas insekter, varigenom bilden av insektlivets fördelning blivit fylligare.

Å sid. 28—41 skriver prof. TULLGREN utförligt om insekternas fångst och lämnar en mängd värdefulla tekniska råd beträffande deras preparering och samlingens ordnande. Likaså behandlas här insekternas uppfödning och kläckning enligt olika metoder, alltsamman förträffligt åskådliggjort med figurer.

Största delen av häftet är tagen i anspråk av den systematiska delen, varvid *Hemiptera* bearbetats av prof. TULLGREN, alla de andra ordningarna av lektor WAHLGREN. I föreliggande häfte behandlas *Protura*, *Diplura*, *Thysanura*, *Collembola*, *Dermaptera*, *Orthoptera*, *Blattoidea*, *Odonata*, *Ephemerida*, *Plecoptera*, *Corrodentia*, *Mallophaga*, *Thysanoptera* och *Hemiptera* samt påbörjas *Neuroptera*. För samtliga ordningar lämnas lättfattligt och koncist uppställda familje- och släktöversikter i tabellform, och i många fall äro samtliga svenska arter upptagna. Ett stort antal textfigurer, vilka i de flesta fall äro originalfotografier och synnerligen konstnärligt utförda, böra i hög grad, ej minst för nybörjaren, underlätta bokens begagnande. Likaledes äro färgplanschererna i det stora hela utmärkta. Tavla I t. ex. ger en livfull föreställning om det myllrande insektlivet i ett skogsbryn en solig sommardag och bör förvisso, liksom de båda andra tavlorna, kunna i sin mån bidra till att stärka kärleken till vår insektvärld och hos den unge entomologen utveckla hans önskan, att själv i naturen studera insekternas vanor och levnadsförhållanden och ej endast sticka på nålar och etiketter!

Som ett par smärre anmärkningar mot tavlorna skulle kunna framhållas, att *Acridium* (*Tettix*)-exemplaret på första tavlan synes sitta på en blomma, vilket ju ej inträffar i naturen, samt att det är svårt att på tavla III i fig. 10 igenkänna *Pycnopterna striata*.

Beträffande häftets sakliga innehåll skulle måhända även några smärre anmärkningar kunnat göras. Dessa drunkna emellertid alldeles i arbetets stora och obestridda förtjänster. Av vad som redan sagts framgår, att det är ett rikhaltigt och väl behandlat stoff, som erbjudes entomologen. Utstyrseln är även i alla avseenden förstklassig, vadan priset, 22 kronor, icke synes vara synnerligen högt tilltaget. »Svenska insekter» kompletterar i viss mån »Svensk insektsfauna», icke blott i fråga om de grupper, som i den senare ännu ej hunnit bearbetas och varav många säkert ännu länge låta vänta på sig, utan även beträffande de övriga. Författarna äro att lyckönska till det utmärkta sätt, varpå de fyllt en länge förefintlig lucka i vår entomologiska litteratur, och beundransvärt är det arbete, som ligger bakom utarbetandet av detta första häfte, icke minst genom insamlandet av de spridda litteraturuppgifterna. Det är med spänning man motser de båda följande häftena, och fackentomologen, som redan tagit del av det nu föreliggande häftets innehåll, försummar säkert icke att skaffa sig även dessa senare. Då verket till nästa vår föreligger färdigt, äga vi ett arbete, som såväl för ny-

börjaren som för fackmannen, vilken vill orientera sig inom de ordningar, han eventuellt ännu icke behärskar, lämnar den bästa och modernaste vägledning, som existerar på vårt språk. Författarna äro värda allt tack och deras arbete gör sig förtjänt av den vidsträcktaste spridning.

O. Lundblad.

NILS VON HOFSTEN. *Ärftlighetslära*. P. A. Norstedt & Söners förlag. Uppsala 1919.

Den moderna ärftlighetsforskningen är ännu ej tjugu år gammal, men den har redan nått en enastående blomstring och fått den största betydelse ej bara för biologin i inskränkt bemärkelse utan även för anthropologi, medicin, rashygien etc. Vår populärvetenskapliga litteratur äger redan flera förtjänstfulla översättningar och goda originalarbeten, som behandla ärftlighetsfrågor. Docent v. HOFSTEN är dock den förste svensk, som vågat försöket att utgiva en mera omfattande och översiktlig framställning av den genetiska forskningens alla områden; och han har löst sin uppgift på ett berömvärdt sätt. Författarens stora belästhet, kritiska skärpa och förmåga att sofra och sammanställa sitt material göra i förening med en ledig och fångslande stil hans bok både lärorik och lättläst.

Att här lämna ett referat av det stora verket förbjuder utrymmet. Endast antydningssvis må nämnas något om innehållet. Stoffet är fördelat på sex huvudavdelningar, vardera omfattande flera kapitel. Först behandlas överförings- och kontinuitetsteorierna, modifikationer, skillnaden mellan den genetiska konstitutionen och de synbara egenskaperna, rena linjer och därmed sammanhängande frågor. Variationsstatistiken framställs på ett trevligt och lättfattligt sätt.

I fjorton kapitel redogöres för bastardforskningens intressanta resultat. Här som annorstädes ger författaren en del goda översikter och sammanställningar av olika frågor och förhållanden. De så ofta brukade och missbrukade termerna — eller kanske oftare slagorden — variation, korrelation, latens och atavism analyseras med stöd av den föregående framställningen.

De stora cytologiska problemen äro relativt utförligt behandlade. I samband med dessa redogöres på ett mycket förtjänstfullt sätt för den gamla lekmän och lärde alltid intresserande frågan om könets bestämning och nedärvning.

»Nya biotypers uppkomst» är ett ämne, som tydligen intresserat författaren, och man läser hans instruktiva och översiktliga framställning med nöje och behållning. Ärftlighetsläran och utvecklingsteorierna diskuteras. Den moderna genetikens födelse för ej två decennier sedan kom att i biologins historia